

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2015 M. BIRŽELIO 17 D. NUTARIMO NR. 631
„DĖL KANDIDATŲ Į VALSTYBĖS AR SAVIVALDYBĖS ĮMONĖS, VALSTYBĖS
AR SAVIVALDYBĖS VALDOMOS BENDROVĖS AR JOS DUKTERINĖS
BENDROVĖS KOLEGIALŲ PRIEŽIŪROS AR VALDYMO ORGANĄ ATRANKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO**

TAP Nr. 21-483; TAIS Nr. 20-14956(2)

2021-05-13 Nr.NV-1002

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimo Nr. 631 „Dėl Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto (toliau – Projektas) atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projektu keičiamo Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimo Nr. 631 (toliau – keičiamas Nutarimas) 2.1 p. nustatoma, kad keičiamu Nutarimu patvirtinto Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo (toliau – Aprašas) nuostatos be išimčių (įprastai) taikomos valstybės valdomų bendrovių, kaip jos apibrėžtos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme (toliau – Disponavimo įstatymas), *dukterinėms bendrovėms, kurių akcijos, visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančios daugiau kaip 1/2 balsų, priklauso valstybės valdomai bendrovei*. Atkreiptinas dėmesys, kad remiantis Disponavimo įstatymo 23 str. 2 d., Vyriausybė nustato, kokios šio straipsnio 1 d. nurodytų Vyriausybės priimtų teisės aktų nuostatos taikomos be išimčių (įprastai) arba pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“ valstybės ir savivaldybių valdomų bendrovių dukterinėms akcinėms bendrovėms ir uždarosioms akcinėms bendrovėms, *kaip jos suprantamos Akcinių bendrovių įstatymo* (toliau – ABI) 5 str. 1 d. Remiantis šia nuostata dukterinė bendrovė suprantama, kaip ta, kurioje jos patronuojanti bendrovė, tiesiogiai ir (ar) *netiesiogiai* turi balsų daugumą arba *tiesiogiai ar netiesiogiai gali daryti lemiamą įtaką tai bendrovei*. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo Nutarimo 2.1 p. susiaurina dukterinės bendrovės sąvoką, lyginant su ta, kuri minima

Disponavimo įstatymo 23 str. 2 d., jis atitinkamai tikslintinas, nurodant, kad šio punkto nuostatos taikomos dukterinėms bendrovėms, nurodytoms Disponavimo įstatymo 23 str. 2 d., arba nustatant, kokia taisyklė (t.y. nuostatos taikomos be išimčių (įprastai) arba pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“) taikoma likusių dukterinių bendrovių, nepatenkančių į keičiamo Nutarimo 2.1 p. apibrėžtį, atžvilgiu. Šiuo aspektu tikslintinas ir keičiamo Nutarimo 2.2 p.

2. Keičiamo Nutarimo 3 p. siūloma nustatyti, kad Aprašo nuostatos pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“ taikomos su valstybės ir (ar) savivaldybės valdomomis bendrovėmis per dukterines bendroves susijusioms paskesnių eilių dukterinėms bendrovėms, *jeigu patronuojanti bendrovė nusprendžia* paskesnės eilės dukterinei bendrovei taikyti Aprašo nuostatas. Atsižvelgiant į tai, kad vadovaujantis Disponavimo įstatymo 23 str. 2 d. tokios taisyklės taikymo nustatymui kompetencija suteikta Vyriausybei, keičiamo Nutarimo 3 p., tikslintinas, pašalinant jo nesuderinamumą su minėta Disponavimo įstatymo nuostata. Be to, keičiamo Nutarimo 3 p. tikslintinas, nustatant kaip suprantamos su valstybės ir (ar) savivaldybės valdomomis bendrovėmis per dukterines bendroves susijusios paskesnių eilių dukterinės bendrovės (pagal analogiją Disponavimo įstatymo 23 str. 2 d.).

3. Atsižvelgiant į Disponavimo įstatymo 23¹ str. 7 d. 4 p., kuriame nurodoma, kas yra laikoma artimu asmeniu, Projektas pildytinas nuostata, kuria būtų pripažintas netekusiu galios Aprašo 2.1 p., kuriame pateikiama analogiška sąvoka. Atkreiptinas dėmesys, kad įgyvendinamuosiuose teisės aktuose neturėtų būti atkartojamos įstatymų nuostatos, kadangi tuo būdu jos konkuruotų su įstatymo normomis, kas sudarytų riziką pažeisti konstitucinį įstatymų viršenybės poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu principą.

4. Aprašo 2.4 p. nustatyta, kad atrankos agentūra – tai vadovų ar personalo paieškos (atrankos) paslaugas teikiantis fizinis arba juridinis asmuo, kuris naudodamas savo turimas duomenų bazes ieško kandidatų, *vertina* kandidatų atitiktį *Apraše nustatytiems reikalavimams* ir teikia kandidatų sąrašus atrankos komisijai. Atsižvelgiant į tai, kad remiantis Disponavimo įstatymo 23¹ str. 8 d. nuostata, nurodyti subjektai įsigyja vadovų ar personalo paieškos (atrankos) paslaugas iš jas teikiančio fizinio arba juridinio asmens, kuris ieško kandidatų į kolegialių organų nepriklausomus narius, *vertina* jų atitiktį *Disponavimo įstatymo 23¹ str. nustatytiems reikalavimams* ir teikia kandidatų sąrašus atrankos komisijai, Projektas pildytinas atitinkamu Aprašo 2.4 p. pakeitimu.

5. Aprašo 2.6 p. dėstoma „interesų konflikto“ sąvoka, kuri minima Disponavimo įstatymo 23¹ str. 5 d., taip pat Valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo 10 str. 4 d. Šiame kontekste pažymėtina, kad remiantis Konstitucinio Teismo doktrina (2006 m. lapkričio 13 d. nutarimas) iš Konstitucijos, *inter alia* konstitucinio teisinės valstybės principo, kylantis reikalavimas paisyti teisės aktų hierarchijos suponuoja, kad įstatymuose vartojamų sąvokų

turinys gali būti apibrėžiamas (*inter alia* aiškinamas) tik įstatymu, o ne žemesnės galios teisės aktu.

6. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir aiškumo, Aprašo 2.9 p. tikslintinas, nustatant, kad kolegialaus organo nepriklausomu nariu laikomas kitas fizinis asmuo, kaip jis suprantamas Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (toliau – Įmonių įstatymas) 10 straipsnio 2 dalies 2 punkte, *atitinkantis visus Įmonių įstatymo 10 str. 4 ir 6 d. nuodytus bendruosius ir specialiuosius reikalavimus* ir Apraše nustatyta tvarka paskirtas valstybei ar savivaldybei atstovaujančios institucijos valstybės arba savivaldybės įmonės valdybos nariu. Be to, šio papunkčio pirmojo sakinio konstrukcija perdėliotina logine prasme, pirma nustatant, kad jame minimas asmuo turi atitikti atitinkamus reikalavimus, ir po to gali būti išrinktas Aprašo nustatyta tvarka.

7. Atsižvelgiant į tai, kad Aprašo 2.10 p. turėtų būti pateikiama sąvoka, tačiau jame tiesiog pateikiamas viešosios įstaigos „Valdymo koordinavimo centras“ trumpinys, šio Aprašo papunkčio atsisakytina, o atitinkamas šios įstaigos trumpinys įvestinas Aprašo nuostatoje, kurioje ji pirmą kartą paminima.

8. Aprašo 4 p. tikslintinas šiais aspektais:

8.1. Šio punkto nuostata, nustatanti, kad valstybės tarnautojų ir kitų atranką inicijuojančio subjekto pasirenkamų asmenų, kurie skiriami į valstybės ar savivaldybės įmonės valdybos narius arba už kuriuos siūloma balsuoti renkant valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų organą, parinkimo tvarką patvirtina atranką inicijuojantis subjektas prieštarauja Disponavimo įstatymo 23¹ str. 8 d. bei Įmonių įstatymas 10 str. 8 d., remiantis kuriomis tokią tvarką turi kompetenciją patvirtinti tik Vyriausybė.

8.2. Aprašo 4.1 -4.3 p. yra pertekliniai, atsižvelgiant į tai, kad jame nustatoma pareiga atranką inicijuojančiam subjektui užtikrinti (t.y. laikytis) atitinkamų Disponavimo įstatymo ir Įmonių įstatymo nuostatų.

8.3. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, tikslintina sąvoka „*kiti* atranką inicijuojančio subjekto pasirenkami asmenys“, atskleidžiant ar jais turėtų būti laikomi ir kolegialaus organo nepriklausomi nariai, ar tai tik Disponavimo įstatymo 23¹ str. 3 d. nurodyti asmenys. Šiuo aspektu peržiūrėtini ir kiti Aprašo punktai, kuriuose minima ši sąvoka, pvz., 6 p.

8.4. Siekiant reguliavimo nuoseklumo, Aprašo 4.3 p. pateikiant nuorodą į Įmonių įstatymą, pateiktinos nuorodos ir į konkrečius jo straipsnius ir dalis (žr. Aprašo 4.1, 4.2 p.). Atitinkamai tikslintinas ir Aprašo 5 p., 8 p.

8.5. Aprašo 4.4 p. nuostata neužtikrina teisinio reguliavimo aiškumo. Aprašo 4 p. pirmojoje pastraipoje nurodytas atranką inicijuojančio subjekto veiksmas patvirtinti jame paminėtų asmenų parinkimo tvarką, suponuoja toliau papunkčiuose vardinamų veiksmų atlikimą po šios tvarkos patvirtinimo, tačiau Aprašo 4.4 p. nurodytas kreipimasis į Valdymo koordinavimo centrą turėtų būti atliekamas ne po minėtos tvarkos patvirtinimo, o inicijuojant konkrečią atrankos procedūrą (žr. Aprašo 25 p.). Šiuo aspektu įvertintinas ir Aprašo 4.5 p.

8.6. Aprašo 4.5 p. vadinami atranką inicijuojančio subjekto vertinami reikalavimai - atitinkama kvalifikacija ir įgūdžiai eiti kolegialaus organo nario pareigas ir pasižymėjimas tokiomis savybėmis, kurios leistų prisidėti prie įmonės strateginių tikslų įgyvendinimo. Tačiau remiantis Disponavimo įstatymo 23¹ str. ir Įmonių įstatymo 10 str. asmenys, pretenduojantys į kolegialaus organo narius turi atitikti bendruosius, specialiuosius ir nepriklausomumo reikalavimus, o remiantis Aprašo 42 p. atrankos komisija atrankos pokalbio metu vertina, kaip kandidatas atitinka jam keliamus *reikalavimus*, kandidato *profesinę ir (ar) darbo patirtį, dalykines ir asmenines savybes, motyvaciją ir tinkamumą prisidėti* prie įmonės strateginių tikslų įgyvendinimo. Be to, šiame papunktyje minimas atitinkamų kandidatų savybių įvertinimo procesas yra kandidatų parinkimo tvarkos sudedamoji dalis, todėl brauktinas kaip perteklinis reguliavimas.

9. Atsižvelgiant į tai kad Aprašas nustato kandidatų į valstybės ar savivaldybės *valdomos bendrovės* ar jos *dukterinės bendrovės*, kaip jos apibrėžtos Disponavimo įstatymo 2 str. 5 ir 15 d. bei 23 str. 2 d., kolegialų priežiūros ar valdymo organą atranką, kaip perteklinių atsisakytina 7 p. pirmosios pastraipos žodžių „siekia, o kai leidžia turimas balsų skaičius ar sprendimo teisės“.

10. Atsižvelgiant į tai, kad Aprašo 7.2 -7.6 p. nuostatos iš esmės nustato papildomus reikalavimus kolegialaus organo nariams, jų atsisakytina, kaip konkuruojančių su Disponavimo įstatymo 23¹ str. ir Įmonių įstatymo 10 str. nustatytais reikalavimais. Remiantis konstituciniu teisinės valstybės principu ir iš jo išplaukiančiu teisės aktų hierarchijos principu, įgyvendinamieji teisės aktai yra įstatymų taikymo aktai ir negali pakeisti įstatymų, negali prieštarauti įstatymams, keisti įstatymų normų turinio, jais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytuoju įstatymuose.

11. Atsižvelgiant į Strateginio valdymo įstatymą ir jo turinį, įvertintinas poreikis Aprašo 7.7.2 p. tikslinti, vietoje „strateginio planavimo ir valdymo srityje“, „strateginio planavimo srityje“, nurodant „strateginio valdymo srityje“.

12. Projekto lydimojoje medžiagoje pateiktinas pagrindimas dėl Projekto 1.2.7 p. nuostatos, kuria pripažįstamas netekusiu galios Aprašo 7¹ p. Pagrindimas pateiktinas ir dėl Aprašo 14.3 ir 14.4 p. nuostatų (dėl darbuotojų, kuriems priklausančios įmonės

patronuojančios bendrovės akcijos suteikia mažiau kaip 1/5 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime).

13. Atsižvelgiant į tai, kad bendrieji, specialieji ir nepriklausomumo reikalavimai kandidatams yra nustatyti Disponavimo įstatyme ir Įmonių įstatyme, o Aprašo II skyriuje liktų tik du punktai (8 ir 9 p.), kuriuose nustatomos blanketinės normos su nuorodomis į minėtus įstatymus, šio skyriaus iš viso atsisakytina, o minėti Aprašo punktai perkeltini į Aprašo I skyrių.

14. Remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298 (toliau – Rekomendacijos), 73 p. (iš eilės einantys punktai pripažįstami netekusiais galios vienu punktu), atitinkamai tikslintini Projekto 1.2.9 ir 1.2.10 p.

15. Remiantis Rekomendacijų 83 p., visas Aprašo 12 p. išdėstyti nauja redakcija.

16. Pateiktinas pagrindimas dėl Aprašo 14.5 p. siūlomos naujos nuostatos, remiantis kuria turinčiu verslo ryšių su įmone nebūtų laikomas juridinis asmuo, kuris yra su ta įmone susijęs juridinis asmuo ir teikia jai bet kurias paslaugas. Be to, atskleistinas sąvokų „atrankos paslaugos“ ir „valdymo paslaugos“ turinys. Šiais aspektais įvertintinas ir Aprašo 17 p. (taip pat ir dėl kitų jame nurodomų išimčių, taikytinų verslo ryšių nustatymui).

17. Remiantis Rekomendacijų 102 p., Projekto 1.2.18 p. tikslintinas, nurodant, kad keičiama Aprašo 19 p. *pirmoji pastraipa* (ne 19 p.).

18. Aprašo 32 p. siūloma nauja nuostata, remiantis kuria atrankos agentūra, pasibaigus dokumentų pateikimo terminui, pateikia Valdymo koordinavimo centrui kandidatų, kurie *davė sutikimą dėl asmens duomenų tvarkymo*, sąrašą, kuriame nurodyti kandidatų vardai, pavardės ir elektroninio pašto adresai. Atkreiptinas dėmesys, į tai, kad remiantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 6 str., kai tvarkyti asmens duomenis būtina siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui arba vykdant duomenų valdytojų pavestas viešosios valdžios funkcijas, netaikoma šio reglamento 6 str. 1 d. a) punkte nustatyta sąlyga duomenų subjektui duoti sutikimą, kad jo asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais konkrečiais tikslais. Šiuo aspektu įvertintina ir Aprašo priedo nuostata „Sutinku, kad mano asmens duomenys būtų tvarkomi šios atrankos vykdymo tikslais. Sutinku / nesutinku (nereikalingą žodį išbraukti), kad Valdymo koordinavimo centras, kaip jis apibrėžtas Apraše, tvarkytų mano asmens duomenis, siekdamas mane informuoti apie paskelbtas atrankas, ir kvieštų

kandidatuoti į laisvas kolegialaus organo nepriklausomo nario pareigas.“ Atsižvelgiant į šių Aprašo nuostatų turinį, Projektas derintinas pagal kompetenciją su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija.

19. Aprašo 38 p. tikslintinas, atsižvelgiant į tai, kad remiantis Disponavimo įstatymo 23¹ str. ir Įmonių įstatymo 10 str., kandidatai turi atitikti tik bendruosius, specialiuosius ir nepriklausomumo reikalavimus. Be to, ir Aprašo 31.6 p. nustatoma, kad skelbime apie atranką nurodomi tik kandidatui keliami bendrieji, specialieji ir nepriklausomumo *reikalavimai*. Atsižvelgiant į tai, Aprašo 38 p. atsisakytina nuostatos „ir (ar) neturi kompetencijų, reikalingų konkrečiai kolegialaus organo nario pareigybei“.

20. Aprašo 43 p. nustatoma, kad atrankos komisija, pagal Aprašo 42 punkte nurodytus kriterijus (t.y. kandidatui keliamus *reikalavimus*, taip pat kandidato profesinę ir (ar) darbo patirtį, dalykines ir asmenines savybes, motyvaciją ir tinkamumą prisidėti prie įmonės strateginių tikslų įgyvendinimo) įvertinusi kiekvieno pokalbyje dalyvavusio kandidato tinkamumą eiti kolegialaus organo nario pareigas, gali priimti sprendimą visus atrankos pokalbiuose dalyvavusius kandidatus pripažinti netinkamais eiti kolegialaus organo nario pareigas. Ši nuostata derintina su Disponavimo įstatymo 23¹ str. ir Įmonių įstatymo 10 str., remiantis kuriais kandidatai turi atitikti tik šiuose straipsniuose nurodytus bendruosius, specialiuosius ir nepriklausomumo reikalavimus.

21. Aprašo priede pateikiama nuostata, remiantis kuria kandidatas turi patvirtinti, kad nei jis, nei jam *artimi asmenys* nėra susiję ryšiais su įmone, į kurios kolegialų organą pretenduoja, ar su kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis, dėl kurių, jam einant kolegialaus organo nario pareigas, galėtų kilti interesų konfliktas. Ši nuostata tikslintina, atsižvelgiant į šiuos aspektus: 1) reikalavimas dėl kandidato ryšių su įmone ir jo turinys nustatytas Disponavimo įstatymo 23¹ str. 7 d., ir yra vienas iš visų šioje nuostatoje minimų reikalavimų kandidatams, todėl brauktinas kaip perteklinis valstybės ir savivaldybės valdomų bendrovių ir jų dukterinių bendrovių atžvilgiu, bei kaip nederantis su Įmonių įstatymo 10 str., kuris tokių reikalavimų iš viso nenustato kandidatams į valstybės ir savivaldybės įmonių kolegialius organus; 2) reikalavimų kandidato artimiesiems asmenims nenustato nei Disponavimo įstatymas, nei Įmonių įstatymas, todėl šių reikalavimų atsisakytina (jei toks poreikis išliktų, šie reikalavimai turėtų būti įtvirtinti įstatyminiame lygmenyje); 3) kandidato ryšių nebuvimas su kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis yra vienas iš reikalavimų, nustatytų Disponavimo įstatymo 23¹ str. 5 d. ir Įmonių įstatymo 10 str. 4 d., todėl ši nuostata brauktina, kaip perteklinė.

Ieva Peciukonienė, tel. +370 706 61807, el. p. ieva.peciukoniene@lrv.lt